

Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

ՎԵՐԱՊԱՏՎԵԼԻ ՊՐՈՖ. ԳՐԻԳՈՐ ԽԱՅԻԿՅԱՆԻ

Հունվարի 13-ին, Մարտիում, իր ընտանեկան հարկի տակ, ութսուներկու տարեկան ապրանքական համայնքի պատվո նախահ, վերապատվելի պրոֆ. Գրիգոր Խայիկյանը:

Հանգուցյալի հուղարկվողության արարողությունը կատարվել է հունվարի 17-ին, Երևանի հայ ավետարանական աղոթատեղի մեջ, և մարմինը ամփոփվել Սեն-ժյուսի գերեզմանատանը:

Վերապատվելի պրոֆ. Գ. Խայիկյանի մահից հետո կորուստ էր ֆրանսահայ ավետարանական համայնքի համար, որի հավատավոր, ղեկավար և հոգևոր ղեկավարներից մեկն էր հանգուցյալը՝ սիրված ու հարգված նաև արևմտահայ շրջանակների մեջ, որպես կոչման բարձրության և առաքելության զիտակցությամբ առկայություն Ավետարանական հարցերի:

Մահանքի Հայոց Վեհափառ Հայրապետը կեղծ վշտով համակված, հունվար 16-ին հետևյալ ցավակցական, միախառնական հեռագիրը ուղարկեց հանգուցյալի արագտներին Մարտի:

Վշտով կարգացիմ հեռագիր: Մեր ռազմի աղքատ առ Աստված հանգուցյալ հոր՝ վերապատվելի Խայիկյանի բարի վայելք խաղաղության համար: Արժանապատվելի հոգևոր հոգևոր մշակ մեր էր նվիրված մեր ժողովուրդին: Իր հիշատակը կմնա պայծառ: Թող Տերը մխիթարե Ձեզ և ձեր ընտանիքը: Օրհնություն Մուրը էջմիա-

Վերապատվելի պրոֆ. Գ. Խայիկյանի մահից հետո է հունվարի 13-ին, մինչև Մայրոհում հունվարի 28-ին՝ նոր տարվա և լիլի ս. ծննդյան առթիվ, ստացվում է հանգուցյալի հունվար 10 թվակիր նամակը,

ուղղած Վեհափառ Հայրապետին, որը հավանաբար վերջին նամակն էր հարգելի պրոֆ. Խայիկյանի, և որն իր բովանդակությամբ հանդիսանում է մի տեսակի կտակ:

Ի հարգանս վերապատվելի պրոֆ. Գ. Խայիկյանի անմոռաց հիշատակին, այդ նամակից բաղված արար հրատարակում ենք որոշ հատվածներ, որոնց մեջ հանդես է գալիս հանգուցյալը իր հավատքի ջերմությամբ, Մայր եկեղեցու հանդեպ իր որդիական պաշտամունքով և անկաշառ, ճշմարիտ հայրենասիրությամբ:

«Վեհափառ Տեր,

Մեծ փափագս էր հայկական Մեծնդի առթիվ Ձեզի նամակ մը հասցնել: Բայց մարմնական տկարությանս պատճառով այդ անկարելի եղավ: Ներեցեք ինձի:

Թեև չի գրեցի, բայց թախանձագին խնդրեցի մեր Հովվապետին, որպեսդի Ան Իր ծննդյան և հայտնության տոնին առթիվ Իր հոգիով լիցնե Ձեզ և էջմիածնա միաբանությունը: Եվ նոր ներշնչում շնորհե Ձեզի: 1967-ի Ձեր առաջադրեալ նպատակներուն հասնելու համար:

Գիտեմ, նորին Վեհափառությանդ բարձրագույն նպատակն է վերակենդանացումը Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցվո: Ուրախ ենք, որ շինարարության, մշակութի, ճարտարապետի և գիտության գրեթե բոլոր ճյուղերուն մեջ մեծ հառաջդիմություն ունեցած է մեր սիրելի հորհրդային Հայաստանը: Այս սփյուռքահայության համար մեծ պարծանք մըն է: Վստահ եմ, թե Ձեզի համար ալ մեծ ուրախություն է այս իրողությունը: Փրոֆ. Միրզայան երկու ամիս առաջ Մարտիլ էր և իրիկուն մըն ալ մեր հյուրը եղավ: Ան մեզի վկայեց, թե որպիսի հայրենասիրությամբ Դուք կաշխատեք հայրենիքին մեջ: Սակայն վստահ եմ, որ, որպես Հովվապետ Հայ. Ս. Առաքելական Եկեղեցվո, Ձեր ափելի բարձ-

րագույն ձգտումն ու նպատակն է եկեղեցիի և հոգևոր կյանքի վերակենդանացումը: Արդեն մեր առաջին երկու տեսակետությանց ատեն ես անկեղծորեն արտահայտվեցա, թե Բարձրյալն Աստված Ձեզ դրած է էջմիածնա գահին վրա, որպեսզի Դուք Ս. Մեսրոպի և Ս. Մահակի դերը կատարեք: Այդ հավատքը հիմա ալ ունիմ: Երբ երկու տարի առաջ Երուսաղեմ էի, հավաստի աղբյուրներն լսեցի, թե Ձեր ընդհանուր կեցվածքը և գործունեությունը այնպիսի սքանչելի տպավորություն մը ձգած է տեղական ժողովուրդին վրա Ձեր հոյ գտնված ատեն, որ պարզ ժողովուրդը Ձեզի համար ըսած է՝ «Աստուծո հրեշտակն է»: Արդարացի է այս դատումը. ուստի մեծ բախճանքս և թախանձագին խնդիրքս է Աստուծոմե, որպեսզի Ան Ձեր միջոցավը հոգևոր նոր շունչ մը բերե հայ ժողովուրդին մեջ և զայն կարողացնե իր հոգևոր կոշումը իրագործելու թե մեր հայրենիքին և թե սփյուռքի մեջ: Կաղոթեմ մանավանդ, որ էջմիածնա Հոգևոր Ճեմարանը մեր Ս. Թարգմանիչներուն բարձրությունը ունեցող սաները դաստիարակե, նաև Ձեզի բոլոր միջոցները հայթայթե, որպեսզի ինչ պես որ Դուք առաջադրած էք, Աստվածաշնչի արևելահայերենի ընտիր թարգմանություն մը կատարվի և ուժ տրվի հոգևոր գրականության:

Կցավիմ, որ ուր որ աչքս կդարձնեմ, հոգևոր տեսակետով մեծ ավերածություններ կտեսնեմ: Սակայն միևնույն ատենը չեմ հուսահատիր, վասնզի մեր պատմությունն ճանշցած եմ, որ Աստված այդ ավերածություններու ատենն է, որ իր հրաշքը գործած է: Այսպես, ԺԶ դարու վերջերեն մինչև ԺԷ դարու սկիզբը հայր ոչ միայն տնտեսապես ու քաղաքականապես գետնամած եղած էր, այլ նաև եկեղեցական տեսակետով մահացու հարվածներ ստացած էր: Սակայն ճիշտ այդ ատենն էր, որ Աստված հանեց Սարգիս Պարոն Տերի, Մովսես Տաթևացիի և Պողոս Մո-

կացիի պես մարդիկ և անոնց ու անոնց աշակերտներուն միջոցով վերակենդանացուց Հայ եկեղեցին և հայ ժողովուրդը ընդհանրապես: Հիմա ալ կհավատամ, թե մեր ամենակարող սեր՝ Քրիստոսը նույնպիսի հրաշք մի պիտի գործե: Ան պիտի կատարե իր խոստումը—Ան որ ինձի կհավատա... անո փորեն կենդանի ջուրի գետեր պիտի բղխեն: Զայս ըսավ Հոգիին համար զոր Իրեն հավատացողները պիտի առնեին (Հովհ. Ե. 38—39):

Վեհափառ Տեր, համոզված եմ, թե Դուք Հիսուսին այդ մատնանշած հավատացյալներեն եք: Եվ մինակ չեք, կհավատամ թե՛ Խ. Հայաստանի և թե՛ սփյուռքի մեջ կան բավական մեծ թվով հավատացյալներ, որոնք անդադար կաղերսեն Տիրոջմի Սուրբ Հոգիին մասնավոր այցելությունը: Աստված պիտի լսե մեր խնդիրքը և անգամ մըն ալ էջմիածինը պիտի ողողե իր փառալուր լույսով և զայն կեղծոն պիտի դարձնե հայ քրիստոնեական լույսի, կյանքի և քրիստոնեական մշակույթի: Ուրախ եմ, որ Հոգևոր Ճեմարանը ունի 31 ուսանողներ, որոնք մասնավոր կերպով Ձեր խնամքին ու գուրգուրանքին առարկա են: Կաղոթեմ, որ մասնավորապես Սուրբ Հոգիին այցելությունը անոնք ընդունին և Ձեզի նեցուկ ըլլան Սուրբ Թարգմանիչներուն պես: Եվ Ձեզ դորացնեն էջմիածինը բարձրացնելու իր արժանավոր դիրքին:

Այսպիսի հավատքի վերակենդանացում մըն է միայն, որ պիտի նվիրագործե մեր սիրելի հայրենիքին ներկա շինարարությունը և տնտեսական, գիտական և մշակութային վերելքը: Եվ պիտի ընե մեր ժողովուրդը լույսի փարոս մը:

Թող Տերը իր հավիտենական փառքին և լույսին արժանացնի հանգուցյալ վերապատվելի պրոֆ. Գրիգոր Խայկյանի բարի հոգին:

